

COVID-19 και επαγγελματίες υγείας

COVID-19 and healthcare professionals

Θεοδώρα Καυκιά

Επίκουρη Καθηγήτρια, Τμήμα Νοσηλευτικής, Διεθνές Πανεπιστήμιο της Ελλάδος

Το 2020 έμελε να αποτελέσει ένα έτος δύσκολο για το σύνολο της ανθρωπότητας. Όταν η Γενική Συνέλευση του Παγκόσμιου Οργανισμού Υγείας αποφάσισε το έτος που διανύουμε να ονομαστεί Διεθνές Έτος των Νοσηλευτών και Μαιευτών (ΔΕΝΜ), δεν μπορούσε να γνωρίζει ότι πραγματικά οι νοσηλευτές, και γενικότερα οι επαγγελματίες υγείας, θα ήταν στο επίκεντρο της δημοσιότητας καθημερινά! Δυστυχώς, όχι για κάποια επιστημονικά ή τεχνολογικά επιτεύγματα, αλλά γιατί θα έδιναν τη μάχη με μια πρωτοφανή παγκόσμια πανδημία, τον COVID-19.

Όμως γιατί αποφασίστηκε το 2020 να αποτελεί το ΔΕΝΜ; Φέτος κλείνουν 200 χρόνια από τη γέννηση της Florence Nightingale, της πρωτοπόρου αυτής νοσηλεύτριας που ουσιαστικά έβαλε τις βάσεις για τη σύγχρονη νοσηλευτική επιστήμη. Η ίδια οραματίστηκε ένα δημόσιο σύστημα υπηρεσιών υγείας βασισμένο στην προαγωγή της υγείας και την πρόληψη της νόσου.

Οι νοσηλευτές αποτελούν το βασικό κορμό του συστήματος υγείας, παγκοσμίως. Ενός συστήματος υγείας που δοκιμάζεται τόσο σε εθνικό, όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο λόγω των αυξημένων υγειονομικών αναγκών του πληθυσμού εν μέσω αυτής της νέας νόσου που εκδηλώθηκε το Δεκέμβριο του 2019 στη Wuhan της Κίνας και εξαπλώθηκε πολύ γρήγορα σε όλο τον κόσμο (Hu et al 2020). Ο αριθμός των νοσούντων από τον COVID-19 πολλαπλασιαζόταν, αλλά και συνεχίζει να πολλαπλασιάζεται, με ταχύτατο ρυθμό, αυξάνοντας έτσι το φόρτο εργασίας των υπηρεσιών υγείας, προκαλώντας ιδιαίτερα προβλήματα σε χώρες με υποστελέχωση αυτών των υπηρεσιών (Wu et al 2020). Δεν είναι λίγες οι χώρες που προχώρησαν σε απαγόρευση ή ανάκληση αδειών του προσωπικού, πρόσκληση επιστροφής στην εργασία των συνταξιούχων επαγγελματιών υγείας και/ή σε νέες προσλήψεις μόνιμου ή εποχικού προσωπικού (Iserson 2020). Οι ιατροί και οι νοσηλευτές, κυρίως, είναι στην πρώτη γραμμή της μάχης και σε συνεχή επαφή με τους ασθενείς κατά την παροχή φροντίδας, βάζοντας πολλές φορές τον εαυτό τους σε κίνδυνο είτε λόγω έλλειψης κατάλληλων ατομικών μέτρων προστασίας είτε λόγω μη καλής γνώσης των πρωτοκόλλων διαχείρισης των ασθενών είτε λόγω χαλάρωσης των μέτρων.

Ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (World Health Organization-WHO) αναφέρει ότι στα τέλη Μαΐου, σε κάποιες χώρες, ένας στους δέκα επαγγελματίες υγείας είχε βρεθεί θετικός στον ιό (WHO 2020). Το Μάρτιο, στις αρχές της πανδημίας για την Ευρώπη, στην Ιταλία το 9% των θετικών κρουσμάτων ήταν επαγγελματίες υγείας (Mitchell 2020), ενώ στο Ηνωμένο Βασίλειο ένας στους τέσσερις ιατρούς απομακρύνονταν από την εργασία και έμπαινε σε καραντίνα γιατί νοσούσε ο ίδιος ή κάποιο μέλος της οικογένειάς του (Goddard 2020). Σύμφωνα με το Διεθνές Συμβούλιο Νοσηλευτικής (International Council of Nurses-ICN), και παρά τον περιορισμένο αριθμό χωρών που παρέχουν στοιχεία (μόνο 50), στα τέλη Μαΐου 2020 περισσότεροι από 90.000 επαγγελματίες υγείας έχουν μολυνθεί από τον COVID-19, ενώ περισσότεροι από 260 νοσηλευτές έχουν χάσει τη ζωή τους. Παγκοσμίως, περίπου το 7% όλων των θετικών στον COVID-19 περιπτώσεων αφορά επαγγελματίες υγείας (ICN 2020).

Οι κυβερνήσεις, οι φορείς παροχής υπηρεσιών υγείας, οι επιστημονικοί και συνδικαλιστικοί φορείς, οι ίδιοι οι επαγγελματίες υγείας θα πρέπει να συνεργαστούν στενά για να μπορέσουν να διαχειριστούν επιτυχώς τον ιό, διασφαλίζοντας έτσι τα δικαιώματα και την ευημερία των επαγγελματιών υγείας. Γιατί, όπως αναφέρει η Annette Kennedy, πρόεδρος του ICN: «Ο κόσμος αναμένει από τους νοσηλευτές να τον φροντίσουν, και αυτό μπορεί να πραγματοποιηθεί με την αυτονόμη αγάπη της κάθε τοπικής κοινωνίας και την έμπρακτη στήριξη των κυβερνήσεων. Αυτή η πανδημία έχει εξαντλήσει τα διαθέσιμα μέσα, ενώ φαίνεται ότι έχουμε εμπλακεί σε μια μεγάλη και συνεχή μάχη εναντίον του ιού. Είναι απαραίτητο οι κυβερνήσεις των χωρών να κάνουν ένα γενναίο βήμα μπροστά, ακριβώς όπως οι νοσηλευτές, και να υιοθετήσουν μέτρα για τη φροντίδα των ατόμων που προσπαθούν καθημερινά να δώσουν μια ευκαιρία επιβίωσης για τα άτομα που νοσούν από COVID-19».

<https://doi.org/10.24283/hjns.202021>

Στην Ελλάδα, και παρά τη σοβαρή υποστελέχωση των υγειονομικών υπηρεσιών, πολύ γρήγορα πάρθηκαν αποφάσεις για την αντιμετώπιση του ιού στις δομές παροχής φροντίδας υγείας. Υιοθετήθηκαν πρωτόκολλα και διαδικασίες που προτάθηκαν από διεθνείς και εθνικούς οργανισμούς (WHO, ΕΟΔΥ), έγινε ανακατανομή και εκπαίδευση του προσωπικού, πρόσληψη νέου προσωπικού για στελέχωση των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας (ΜΕΘ) και ανάπτυξη νέων κλινών ΜΕΘ. Παράλληλα, εφαρμόστηκε διαλογή των προσερχόμενων στο νοσηλευτικό ίδρυμα και παροχή φροντίδας στα άτομα με «ύποπτα» συμπτώματα σε ειδικά διαμορφωμένους χώρους, εκτός των Τμημάτων Επειγόντων Περιστατικών (ΤΕΠ), με προσωπικό και πλήρη εξοπλισμό με στόχο τη μη διασπορά της νόσου, νοσηλεία σε τμήματα χαρακτηρισμένα ως τμήματα COVID-19 με τήρηση των αποστάσεων και των μέτρων προστασίας, απαγόρευση επισκεπτηρίου, αλλά και απαγόρευση συναθροίσεων και άσκοπων μετακινήσεων του γενικού πληθυσμού.

Όλα αυτά τα μέτρα, αλλά, κυρίως, η αυταπάρνηση και η συστράτευση όλων των επαγγελματιών υγείας έχει ως αποτέλεσμα, έως τα τέλη Ιουνίου, να είναι καταγεγραμμένα 3409 κρούσματα, εννέα διασωληνωμένοι ασθενείς και 118 να έχουν εξέλθει από τις ΜΕΘ, ενώ οι καταγεγραμμένοι θάνατοι για τη χώρα μας να είναι 192.

Από τη θέση της διευθύντριας σύνταξης και ακαδημαϊκού, και μη ξεχνώντας την 20 κλινική μου πορεία, θα ήθελα να εκφράσω το θαυμασμό και τις ευχαριστίες σε όλους τους συναδέλφους που αυτό το διάστημα εργάζονται για την πρόαψη της υγείας του πληθυσμού.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Hu D., Kong Y., Li W., Han Q., Zhang X., Zhu I.X., Wan S.W., Liu Z., Shen Q., Yang J., He H.G. & Zhu J. (2020). Frontline nurses' burnout, anxiety, depression and fear statuses and their associated factors during the COVID-19 outbreak in Wuhan, China: A large-scale cross-sectional study. *E Clinical Medicine* 24, 100424.
- International Council of Nurses (ICN). 2020. More than 600 nurses die from COVID-19 worldwide. <https://www.icn.ch/news/more-600-nurses-die-covid-19-worldwide>
- Iserson K. (2020). Augmenting the disaster healthcare workforce. *West/EM* 21(3), 490-496.
- Mitchell G. (2020). Nurses among confirmed deaths from COVID-19 around the world. *Nursing Times*, accessed May 2020.
- Wu Y., Wang J., Luo C., Hu S., Lin X., Anderson A.E., Bruera E., Yang X., Wei S. & Qian Y. (2020). A comparison of burnout frequency among oncology physicians and nurses working on the frontline and usual wards during the COVID-19 epidemic in Wuhan, China. *Journal of Pain and Symptom Management* 60(1), e60-65.
- World Health Organization (2020). <https://www.who.int/emergencies/diseases/novel-coronavirus-2019/interactive-timeline#> accessed 30.06.2020